

Θασίων

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

γη

ΤΙΜΗ: 7 €

Για να ξέρεις προς τα πού αρμενίζει το νησί σου...

• ΕΤΟΣ Β • ΘΑΣΟΣ • ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2017 • ΤΕΥΧΟΣ 9

Θασίωτη γη

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ: «Ο Θεός ο Κρητικός πάντα μαζί σας»	3
ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΙ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΑΝΤΕΣ ΑΠΟ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΑ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ	5
ΚΟΥΚΙΔΕΣ... ..	8
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΘΑΣΟΥ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗ ΘΑΣΟ - ΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ... ..	16
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΠΑΠΑΚΟΣΜΑΣ: Η διοικητική ιστορία της Θάσου.....	18
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Χαμηλό ηθικό βαρομετρικό.....	24
Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος: Δεν κληρονομούμε τη γη από τους προγόνους μας, τη δανειζόμαστε από τα παιδιά μας.....	28
ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΗΣ: Το Μετόχιο της Ιεράς Μονής Κουτλουμουσίου στο Κάστρο (1774-1927)	31
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΟΣ: Χαρισιάδης Δημήτρης (Ντίμης) 1911-1993.....	39
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ: Οι στάλες στην απλώστρα (διήγημα)	43
ΡΟΔΟΥΛΑ ΔΑΓΚΑΛΑΚΗ: Μοναξιά (διήγημα).....	48
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ - ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ: Μικρές ώρες (ποίηση).....	50
π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Η Κερκόπορτα (ποίηση)	51
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	52
ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Οι πειραταί και η Θάσος.....	53
ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ, ΤΑ ΘΑΣΙΤ'ΚΑ: Πουλλά πράματα τ' ακούς κι έρχιτι να μη ντα πιστέψεις.....	61

Θασίων *γη*

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ
ΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ

ΕΔΡΑ: ΠΟΤΟΣ 64002 ΘΑΣΟΣ

ΤΗΛ. 25930 52987

ΚΙΝΗΤΟ 6977 946257

e-mail: thasiong&otenet.gr

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ

Κλείτου 10, Καβάλα, τηλ. 2510 838321

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡ. ΛΟΓ/ΜΟΥ 26094547481

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ: 40 €

ΔΗΜΟΣΙΟ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ: 100 €

ΕΥΡΩΠΗ-ΑΜΕΡΙΚΗ: 70 €

1962, ον γέρου Παπανκόλας
στο Θεολόγο.

(Από το βιβλίο «Θάσος, το Πράσινο
νησί» της Ουρανίας Τζιάτα).

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κωδικός Θάσου 25930

ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ 23918 & 23118

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

Λιμένα 22.222

Παναγίας 61.203

Θεολόγου 31211

Ποτού 53.194

Λιμεναρίων 51.235

Καλλιράχης 91.211

Κτηνιατρείο Θάσου 22.113

ΙΚΑ Λιμένα 22.128

ΙΚΑ Καβάλας 2510.250564

Κέντρο Υγείας Πρίνου 71.101

Αστυν. Τμήμα Λιμένα 22.500

Σταθμός Λιμεναρίων 51.111

Λιμεναρχείο Θάσου 22.106

Λιμενικός Σταθμός Πρίνου 71.390

Λιμενικό Φυλάκιο Λιμένα 22.355

Φυλάκιο όρμου Πρίνου 71.290

Λιμεναρχείο Καβάλας 2513505430

Πυροσβεστική Θάσου 23.199

Υδρευση Θάσου (ΔΕΥΑΘ) 24025

ΚΕΠ Λιμένα 23.664

ΚΤΕΛ Θάσου 22.162

ΚΤΕΛ Καβάλας 2510.222294

ΓΕΦ Θάσου 2593 359142

Δασαρχείο Θάσου 2313309799

Δασονομείο Ποτού 51.237

Ειρηνοδικείο Θάσου 22.777

ΙΚΤΕΟ Θάσου (Αστρίς) 25930 55020

Ταχυδρομείο Λιμένα 22.114

Ταχυδρομείο Λιμεναρίων 51.296

Ταχυδρομείο Πρίνου 71.200

Τράπεζα Πειραιώς Λιμεναρίων 51.382

Ολυμπιακή 2510225577, 223622

Αεροδρόμιο Χρυσούπολης

..... 2591053271, 2591053372

Α.Ν.Ε.Θ. 22.694

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΟΥ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ (1774-1927)

(ΜΕΡΟΣ 9^ο)

Γράφει ο Γιώργος Αυγουστίδης

Στη διαχείριση των μετοχίων μεγάλο ρόλο διαδραμάτιζαν και οι *επίτροποι*. Επρόκειτο για σημαντικά πρόσωπα των τοπικών κοινωνιών στα οποία οι αθωνικές μονές επέδειξαν εμπιστοσύνη στην προάσπιση των συμφερόντων τους στο νησί της Θάσου. Σχεδόν πάντα η συνεργασία τους με τον οικονόμο του μετοχίου υπήρξε αγαστή. Σε αρκετές, όμως, περιπτώσεις αναφέρονται και συγκρούσεις όταν οι επίτροποι προσπάθησαν να επιβάλουν οικονομικό αλλά και ψυχολογικό έλεγχο στους οικονόμους.

Συνήθως επίτροποι αναλάμβαναν οι προεστοί της κοινότητας, στην περιοχή της οποίας βρισκόταν το μετόχι. Από τη θέση που κατείχαν μπορούσαν και το προφύλαγαν από αυθαίρετες και παράνομες ενέργειες των κατοίκων. Παρουσιάζονται και περιπτώσεις προεστών που τη σχέση τους με τις ιερές μονές τις έβλεπαν ως μοναδική ευκαιρία για τον προσπορισμό κέρδους.

Στο Κάστρο ο προεστός **Φίλιππος Κρητικός** στάθηκε βοηθός και προστάτης του μετοχίου του Κουτλουμουσίου, δεν δίσταζε όμως να εκφράσει χωρίς περιστροφές την άποψή του για όσα έκρινε ότι ζημίωναν το μετόχι αλλά και αποφασιστικά απαιτούσε εκείνα όσα η μονή του όφειλε:

Τους πανοσιολογιότατους αγίους επιτρόπους της ιεράς και σεβασμίας μονής Κουτλουμουσίου ευσεβάστως προσκυνώ.

Πανοσιολογιότατε

Ελήφθη η από 24 του ήδη λήγοντος μηνός σεβαστή επιστολή σας και εις απάντησιν αυτής λέγω ότι ο ενταύθα διαμένων οικονόμος του μετοχίου σας και υμέτερος συνάδελφος κ. Θεοδόσιος ων ανίκανος δεν δύναται να φανεί συνεπής εις ουδεμίαν αναγκαίαν εργασίαν του μετοχίου ώστε εγκαίρως φέρω εις γνώσιν υμών τούτο ίνα φροντίσετε την αποστολήν οικονόμου ικανού και καταλλήλου.

Όσον αφορά περί του αποσταλέντος υμετέρου συναδέλφου οσιοτάτου Νείλου ησυχείτε θα έχω αυτόν πάντοτε υπό την προστασίαν μου και θα παρέχω αυτόν την πάσαν δυνατήν συνδρομήν μου...

Δεχθείτε παρακαλώ τα βαθέα σεβάσματά μου μεθ' ων διατελώ

1892 Σεπτεμβρίου 26

Εν Κάστρω Θάσου

ευπειθές τέκνον

Φίλιππος Α. Κρητικού

Σε άλλη του επιστολή με ημερομηνία 2 Μαρτίου 1893 ο προεστός αναφέρει:

πανοσιολογιότατε

Τον συνάδελφον υμών κ. πάτερ Νείλον εσοδιαστήν του ενταύθα μετοχίου σας, μετρήσας εξ λίρας οθωμ(ανικάς) αρ. 6 αίτινες τω χρειάσθησαν δια την πληρωμήν ημερομισθίων της συλλογής των ελαιών... στην ίδια επιστολή ζητά με λιτό ύφος την αποπληρωμή των χρεών της μονής προς αυτόν.

Ο Φίλιππος Κρητικός υπήρξε προεστός του Κάστρου για πολλά χρόνια με πολλά θετικά στοιχεία, αλλά και έντονα αρνητικά. Κανείς όμως δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι υποχωρούσε εύκολα στην οποιαδήποτε εξουσία. Στις πιο πάνω επιστολές του εύκολα διακρίνουμε την μεγάλη αυτοπεποίθηση και την αντίληψη που ο ίδιος είχε για τον εαυτό του. Προστάτης του Νείλου, ως προεστός του χωριού, δανειστής της μονής αλλά και απαιτητικός στην επιστροφή των χρημάτων του, δεν δίσταζε να εκφέρει την άποψή του ως μη αμφισβητήσιμη, αλλά και να έχει το σθένος να την ανακαλεί όσες φορές πείθονταν για το λάθος της. Οι επιστολές του σε καμιά περίπτωση δεν διακρίνονται για την συνηθισμένη δουλικότητα των προεστών στην αλληλογραφία με τα μοναστήρια του Α.Ο. Χαρακτηριστική είναι η έκφραση της γνώμης του για τον ανίκανο Θεοδόσιο, τον οποίο ξυλοφόρτωνε ο άλλος μοναχός Δανιήλ, στην επιστολή που δημοσιεύουμε πιο πάνω.

Μακροβιότερος επίτροπος υπήρξε ο πλοίαρχος καπετάν **Γεώργιος Λυζικός**. Στο αρχείο σώζεται μεγάλος αριθμός επιστολών του. Γεννήθηκε το 1852 στο Κάστρο

και σε πολλά έγγραφα τον βρίσκουμε να υπογράφει ως καπετάν Γεώργιος Λυζικός. Σε έγγραφα άλλων προσώπων αναφέρεται πάλι με την ιδιότητα του καπετάνιου, πάντως από τις επιστολές που στέλνει στο μοναστήρι διακρίνουμε έναν άνθρωπο πολύ ευσεβή, τίμιο, ανιδιοτελή. Την πίστη του την εκδήλωνε με έργα.

Παντρεύτηκε την Σμαράγδα Δ. Αναγνωστούδη (ετ.γεν. 1858) και απέκτησε μαζί της έξι παιδιά: Τη Δέσποινα, την Τάρσω, τη Μόρφω (σύζυγος του πρόσφυγα Στρατηγάκη Χιώτη), τον Σωτήρη (ε.γ 22-10-1888) τον Δημήτρη (ετ.γ.1889) και την Ευαγγελινή. Στο σημείο αυτό σημειώνω ότι τα έτη γέννησης μου τα έδωσαν συγγενείς, απόγονοι του Γ. Λιζικού και διαφοροποιούνται κάπως από τον εκλογικό κατάλογο του Αστεριάδη του 1915).

Τα δύο αδέρφια Σωτήρης και Δημήτρης έφυγαν στην Αμερική θέλοντας να αποφύγουν το αυστηρό μέτρο της στράτευσης,

Προεστός Φίλιππος Κρητικός
1835 - 1914

που επέβαλαν οι Τούρκοι μετά το 1902. Πρώτος έφυγε ο Σωτήρης το 1907 και μετά από ένα χρόνο ακολούθησε ο Δημήτρης. Και οι δύο εγκαταστάθηκαν στη Νέα Υόρκη.

Τα προβλήματα και οι αντίξοες συνθήκες της ξενιτιάς σφυρηλάτησαν τον δεσμό αγάπης των δύο αδελφών. Ο Σωτήρης νιώθοντας υπεύθυνος για την τύχη και των δύο προσπαθούσε καθημερινά να εξασφαλίσει τις συνθήκες εκείνες οι οποίες θα καλυτέρευαν τη ζωή τους στην μακρινή ξενιτιά. Σύντομα ο Σωτήρης με την ελπίδα ικανοποιητικού μεροκάματου στράφηκε στη θάλασσα, αρχικά σε εμπορικά πλοία με τελευταίο το φορτηγό πλοίο Munsomo στο οποίο εργαζόταν με το βαθμό του 2^{ου} μηχανικού. Ο μισθός που έπαιρνε ήταν ικανοποιητικός, αλλά η ανάγκη να βοηθήσει τη πολυμελή οικογένειά του στη μακρινή πατρίδα του, τον οδήγησε στις αρχές του πρώτου παγκόσμιου πολέμου να καταταγεί στο πολεμικό ναυτικό των ΗΠΑ, στο ατμόπλοιο USS LAKE-MOOR.

Το πολεμικό πλοίο USS LAKE-MOOR
(αρχείο Ευμορφίας και Ευστρατίας Χιώτη)

Τον αδελφό του Δημήτρη τον απέτρεψε να ακολουθήσει τον ίδιο δρόμο και τον βοήθησε να βρει δουλειά σε ένα ζαχαροπλαστείο ομογενούς από την Άνδρο, του κυρ Αναστάση. Όλα πήγαιναν καλά και τα δύο αδέλφια έστελναν εμβάσματα στην οικογένειά τους στα Λιμενάρια. Προς το τέλος του πολέμου εισήλθαν και οι ΗΠΑ στο πλευρό των Αγγλογάλων. Το ατμόπλοιο του Σωτήρη πήρε μέρος σε πολλές αποστολές στον Ατλαντικό, κυρίως ως πλοίο ανεφοδιασμού.

Ο Δημήτρης καθημερινά πριν φύγει για τη δουλειά προσεύχονταν στην εικόνα του Αγίου Αθανασίου, κειμήλιο μοναδικό από την πατρίδα ποτισμένο με τα δάκρυα της μάνας τους, να προστατεύει τον αδελφό του Σωτήρη που μάχονταν τις δυνάμεις του Γερμανικού συνασπισμού.

Απρίλης 1918 και ακόμη ο πόλεμος δεν είχε τελειωτικά κριθεί. Η Αμερική ζούσε στους δικούς της ρυθμούς, εντελώς διαφορετικούς από τη δοκιμαζόμενη Ευρώπη. Οι δουλειές του ζαχαροπλαστείου του Ανδριώτη κυρ Αναστάση πήγαιναν πολύ καλά. Ο Σωτήρης έγραψε στον Δημήτρη ότι σύντομα θα γυρνούσε στην Ν. Υόρκη και κανόνιζαν την αντάμωση τους να την γιορτάσουν ταυτόχρονα με το ορθόδοξο Πάσχα στις 26 Απριλίου στην ορθόδοξη εκκλησία του Αγίου Γεωργίου.

Το απόγευμα της 14^{ης} Απριλίου 1918 στο ζαχαροπλαστείο έφθασε ένας αξιωματικός του πολεμικού ναυτικού και ζήτησε να τον δει. Η καρδιά του Δημήτρη

σφίχτηκε, δεν μπορεί να είναι για καλό, σκέφτηκε και ο νους του πήγε στον αδελφό του...

Σε στάση προσοχής του ο αξιωματικός του ανήγγειλε:

«Ο αδελφός σας κ. Λισκέ έχασε τη ζωή του πολεμώντας για την πατρίδα».

Ο Δημήτρης δεν άκουσε τίποτε από τα υπόλοιπα, τα διαδικαστικά. Η ευαίσθητη καρδιά του έγινε συντρίμια.

Το πρωί της 11^{ης} Απριλίου και ενώ το USS LAKEMOOR έπλεε για την τελευταία του αποστολή, πριν την επιστροφή, στα ανοιχτά της Σκωτίας εντοπίστηκε από γερμανικό υποβρύχιο. Η τορπίλη που εξαπέλυσε έστειλε το πλοίο του Σωτήρη στο βυθό αψάνδρο.

Δεν πρόλαβαν τα αδέρφια να γιορτάσουν το Πάσχα, τα χώρισε ο θάνατος. Ο Δημήτρης πέφτει σε κατάθλιψη. Δεν υπάρχει διάθεση για τίποτε, μάταια ο κυρ Αναστάσης, το

αφεντικό του, προσπαθεί να τον βοηθήσει, η καρδιά του δεν αντέχει την απώλεια και σύντομα παθαίνει σοβαρό καρδιακό επεισόδιο, ακολουθεί και δεύτερο. Οι γιατροί τον συνιστούν να φύγει για το Λεβάντε, μήπως κοντά στους δικούς του ανθρώπους γαληνέψει. Το 1920 μπαρκάρει για την ελεύθερη και μεγάλη Ελλάδα του Βενιζέλου. Το καλοκαίρι του ίδιου έτους συναντά τις τέσσερες αδελφές του και τους γέροντες γονείς. Ο ερχομός του Δημήτρη γλύκανε τον πόνο όλων από την απώλεια του Σωτήρη.

Οι ΗΠΑ απέδωσαν όλες τις τιμές που άρμοζαν στον ήρωα Σωτήριο Λισκό. Του απένεμαν Τίτλο τιμής, ανήγειραν κενοτάφιο στο νεκροταφείο Brookwood American Military Cemetery της Αγγλίας, φρόντισαν για την αποξημίωση της οικογένειας του ήρωα.

Στην επιτύμβια πλάκα δεύτερο στην κατάταξη διαβάζουμε:

LIZIKOS SOTIRIOS - ENSIGN - USS LAKEMOOR - APRIL 11 - 1918 NEW YORK

IN MEMORY OF
★★★★★
SOTIRIOS LIZIKOS

RANK
ENSIGN, U.S. NAVY

UNIT
USS LAKEMOOR

DATE OF DEATH
APRIL 11, 1918

COMMEMORATED IN PERPETUITY AT
BROOKWOOD AMERICAN CEMETERY
WOKING, UNITED KINGDOM

"Time will not dim the glory of their deeds."

— GENERAL JOHN J. PERSHING

Τίτλος τιμής του ήρωα Λισκού Σωτηρίου
(αρχείο Ευμορφίας και Ευστρατίας Χιώτη)

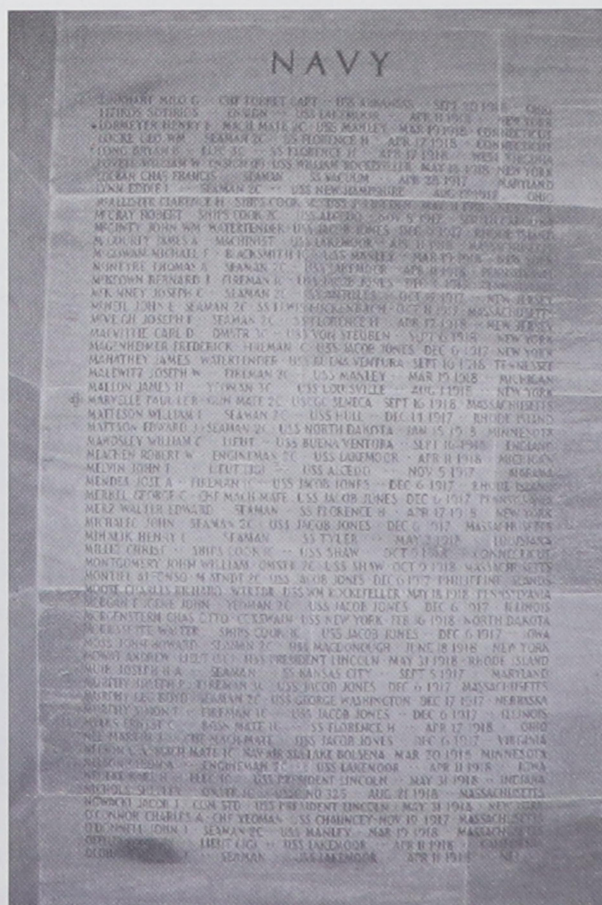

Νεκροταφείο Brookwood American Military Cemetery
(αρχείο Ευμορφίας και Ευστρατίας Χιώτη)

Εν τω μεταξύ στους γονείς του Σωτήρη χορηγήθηκε μικρή σύνταξη από την ασφαλιστική εταιρεία στην οποία ήταν ασφαλισμένο το πολεμικό πλοίο USS LAKEMOOR. Αλλά και αυτή επέτεινε τον πόνο των τίμιων γονιών αφού καμιά υλική αμοιβή δεν θα μπορούσε να πάρει τη θέση του γιου τους, του Σωτήρη.

Για τον Διμεναριώτη ήρωα Σωτήριο Λισκό, κανείς δεν ήξερε την άγνωστη ιστορία του και τη μικρή συνεισφορά του στην υπόθεση της Λευτεριάς. Ας είναι αυτή η δημοσίευση η ελάχιστη απόδοση φόρου τιμής στον άγνωστο αυτόν συμπατριώτη μας, ήρωα του πρώτου παγκόσμιου πολέμου.

Ο Δημήτρης ξει πια κοντά με τους γονείς του αλλά η ζημιά είχε γίνει. Η μανούλα του η γριά Σμαράγδα πνίγει τον καημό της και προσπαθεί με λόγια γλυκά να τον κρατήσει, να μη δουν τα μάτια της και το δεύτερο κακό που ερχόταν. Η καρδιά του όμως είχε

Επιτύμβια πλάκα πεσόντων
(αρχείο Ευμορφίας και Ευστρατίας Χιώτη)

Η μεταγραφή

Θάσος Λιμενάρια τη 24 Μαρτίου 1923

Πανουσιολογιότατοι άγιοι γέροντες την ημετέραν πανουσιολογιότητα ευλαβώς ασπάζομαι.

Δια της παρούσης γνωρίζω υμίν ότι το μετόχιον δεν ηδυνήθην να το δώσω (σε) κανένα δια τον λόγον (ότι) το ζητούν μόνον εκατόν αριθ(100) οκάδας έλαιον. Το λοιπόν παρακαλώ υμάς όπως φροντίσετε να κάμετε τι θα αποφασίσετε αλλά η γνώμη η δική μου είναι καλόν να στείλετε αδελφόν να ευρίσκεται εις το μετόχιον και οτιδήποτε ανάγκην θα λάβει είμαι πρόθυμος να τον προστατεύσω. Εγώ να το βαστάξω (εννοεί το μετόχι) δεν μου είναι δυνατόν διότι είμαι γέρων και μόνος και διότι προ δύο ημερών απεβίωσε και το τέκνον μου Δημήτριος ον εγνωρίζετε και σας παρακαλώ να τον μνημονεύετε.

Ταύτα και διατελώ ασπαζόμενος ευλαβώς την ημετέραν πανουσιολογιότητα.

Υμέτερος Γεώργιος Λιζικός.

Ο Γεώργιος Λισκός, ο αγαθός γέροντας δεν άντεξε τον χαμό των δύο γιών του (στο μεταξύ είχε πεθάνει και η κόρη τους Ευαγγελινή) και τον Απρίλιο του 1927 άφησε την τελευταία του πνοή στα Λιμενάρια σε ηλικία 75 ετών. Η γυναίκα του Σμαράγδα έχοντας υποστεί ισχυρό κλονισμό από τις διαδοχικές τραγωδίες που έπληξαν την οικογένειά της έμεινε παράλυτη ως το τέλος της, παραμονές του μεγάλου πολέμου.

Σημείωση: Τα βιογραφικά και οι φωτογραφίες που υπάρχουν στην παρούσα δημοσίευση προέρχονται από το αρχείο των αδελφών: Ευμορφίας και Ευστρατίας Χιώτη, δισέγγονες Γ. Λισκού.

Ασφαλιστικό Γραφείο Ματθαίος Π. Μπετούνικος

Online Insurance Point

Λιμενάρια Θάσου
☎ +30 2593051545
☎ +30 2593051546
☎ +30 6974879189
✉ makisbet@hotmail.com

- ♦ αυτοκινήτων
- ♦ μοτοσυκλετών
- ♦ σκαφών
- ♦ ζωής
- ♦ ακινήτων
- ♦ επιχειρήσεων
- ♦ οδική βοήθεια

ΟΙ ΠΕΙΡΑΤΑΙ ΚΑΙ Η ΘΑΛΟΣ

Μέρος 5ο

Μὲ τὰ τρία πειρατικά πλοῖα, τὰ ὁποῖα συνέλαβεν ὁ Κανάρης, μὲ τοὺς 15 σιδηροδεσμίους πειρατάς, μὲ τοὺς 10 ἀπολυτρωθέντας αἰχμαλώτους καὶ μὲ τὰ πλοῖα τῆς μοίρας του ἔπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, ἥτοι τὴν 1 Ἰουνίου. Ὁ μουσίρης τῆς Θεσσαλονίκης Μουσταφᾶς Νουρῆ πασσᾶς, πρὶν φθάσῃ ἀκόμη ἐκεῖ ὁ Κανάρης, εἶχεν ἀποστείλει, ἀπὸ 22 Μαΐου 1839, ἔγγραφον εὐχαριστήριον πρὸς τὸν πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐν Θεσσαλονίκῃ Θ. Βαλλιάνον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀκόμη προσέθετεν ὅτι τρεῖς ἄλλοι πειραταί, ὁ Κ. Βενετῆς καὶ οἱ Γ. καὶ Α. Κανελιώτης, ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Ἀγίου ὄρους. Τοὺς ἄλλους εἶχαν περιζώσει, ἐπεριμένετο δὲ ἡ ἀφευκτος καταστροφή των.

Ἄλλ' ἐνῶ τοὺς εἶχαν περιζώσει ἀπὸ παντοῦ, συνῆψαν μετ' αὐτῶν συγχρόνως καὶ διαπραγματεύσεις περὶ παραδόσεως. Κατ' αὐτάς δὲ τοὺς ἀνεκοίνωσαν ὅτι ὁ πασσᾶς τῆς Θεσσαλονίκης ὄχι μόνον ἦτο πρόθυμος νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, ἀλλ' ἐκτιμῶν τὴν γενναιότητά των ἠθέλε τοὺς προσλάβει ὡς σωματοφύλακάς του. Ἀλλὰ τέσσαρες μόνον μαζί μὲ τὸν ἀρχηγὸν ἐπίστευσαν εἰς τὴν συγγνώμην καὶ παρεδόθησαν. Ὁ-

ταν δὲ προσῆλθον εἰς τὴν Λαύραν, δὲν τοὺς μετεχειρίσθησαν ἐννοεῖται, ὡς αἰχμαλώτους. Ἐλεύθεροι ὅλως διόλου καὶ διατηροῦντες τὸν ὅπλισμόν των, ἐπορεύθησαν εἰς τὰς Καρυὰς διὰ τοῦ δάσους. Τοὺς συνώδευον δὲ καὶ ὀλίγοι Ἀλβανοί, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν συνάψει ἀμέσως φιλίαν.

Ἡ εἴσοδος τῶν τεσσάρων πειρατῶν καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ των εἰς τὰς Καρυὰς ὑπῆρξε θριαμβευτική. Οἱ καλόγηροι τοὺς ὑπεδέχθησαν φιλοφρόνως καὶ τοὺς ἐπεριποιήθησαν ὡς πολεμιστάς, οἱ ὅποιοι ἐπέστρεφον ἀπὸ τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἰδίως δὲ ἀπὸ περιέργειαν τοὺς περιεκύκλωναν πολλοί, διότι ἐπεθύμουν νὰ ἀκούσουν ἀπὸ τὸ ἴδιόν των στόμα τὴν διήγησιν τῶν περιπετειῶν των. Καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αἵθουσαν, ὅπου πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐν συνελεύσει πανηγυρικῇ εἶχον ἐκλεγῇ αἱ ἀρχαὶ αἱ νέαι τοῦ Ἀγίου ὄρους, ἐκάθηντο τώρα οἱ πειραταὶ μὲ μεγάλην εὐαρέσκειαν καπνίζοντες, εἰς τὸ μέσον κύκλου ἱερέων καὶ καλογήρων, ὅχι βέβαια διὰ νὰ ἀκούσουν νουθεσίας, ἀλλὰ διὰ νὰ διηγηθοῦν ὅλα ὅσα ἐπεθύμουν οἱ ἀκροαταί των νὰ ἀκούσουν, διὰ νὰ συντομεύσουν τερπνότατα τὴν μακρὰν ἐσπέραν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πειραταὶ ἦσαν εὐθυμοὶ καὶ ζωηροὶ νέοι, εἰς τὰς συναντήσεις των μετὰ τῶν καλογήρων δὲν ἔλειπον αἱ ἀστειότητες, δὲν ἔλειπον οἱ δηλωτικοὶ οἰκειότητος λόγοι.

Καὶ ἐν γένει οἱ πειραταὶ ἦσαν ἐλεύθεροι εἰς τὰς Καρυὰς καὶ ἠδύναντο καὶ νὰ μεταβοῦν ὅπου ᾔθελον. Ὁφείλον μόνον ἐντὸς ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ἀλλῶς δὲν θὰ ἐτηροῦντο αἱ πρὸς αὐτοὺς δοθεῖσαι ὑποσχέσεις¹.

¹ Τὰς λεπτομερεῖς ταύτας πληροφορίας μανθάνομεν ἀπὸ ἔγγραφον τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μοίρας Κ. Κανάρη πρὸς τὸν διοικητὴν Σύρου, χρονολογούμενον ἀπὸ 7 Μαΐου 1839, ἀπεσταλμένον ἀπὸ τοῦ Γλαύκου «ἀπέναντι τοῦ ὄρους Ἀθῶ», δημοσιευόμενον εἰς τὴν ἐφημερίδα «Φίλον τοῦ Λαοῦ», ἀρ. 1 (3 Ἰουνίου 1839). Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ὁ Κανάρης ἀναθέτει εἰς τὸν διοικητὴν Σύρου νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς θαλασσεμπορασφαιστὰς καὶ ἐμπόρους τὴν

Αἱ τουρκικαὶ ἐφημερίδες ὠμίλησαν περὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης κατὰ τρόπον, ὃ ὁποῖος ἀπεδείκνυε πόσον ἐνδιεφέροντο διὰ νὰ ἐπιτύχη. Οἱ δὲ ἔπαινοί των πρὸς τὸν Κανάρην τίποτε ἄλλο δὲν ἦσαν παρὰ ἐκδήλωσις τῆς εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν ἡ καταστροφή τῶν πειρατῶν εἰς τοὺς Τούρκους. Καὶ αἱ ἐκθέσεις τῶν προξένων πρὸς τὴν κυβέρνησιν περιέγραφον τὸν θαυμασμόν, τὸν ὁποῖον διήγειρεν ἡ γοργότης καὶ ἡ δραστηριότης τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ¹.

Κυρίως ὅμως εὐχαριστήθησαν, ὡς ἀναφέρεται, οἱ Τοῦρκοι τῆς Θεσσαλονίκης², διότι ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τοὺς ἐπικινδύνους τούτους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι διετάραττον τὴν ἡσυχίαν των, παρεκώλυνον τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν συγκοινωνίαν, ἔσπειρον τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον.

Ἄλλ' ὀλίγον δὲν συνεκινήθησαν καὶ οἱ Θάσιοι, ὅταν

ἐξόντωσιν τῶν πειρατῶν καὶ τὴν ἀκώλυτον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συγκοινωνίας ἀσκήσιν εἰς τὰ ὕδατα ἐκεῖνα. Τὰς εἰδήσεις τῶν γεγονότων, τῶν μετὰ τὴν 7 Μαΐου, μανθάνομεν ἀπὸ ἐπιστολῇ τοῦ Ι. Κοντούλη, λοχαγοῦ, πρὸς τὸν Γ. Β. Μαυροβουνιώτην, συνταγματάρχην, γεγραμμένην ἀπὸ τὴν Σκόπελον, μετὰ χρονολογίαν 21 Μαΐου 1839, δημοσιευομένην δὲ εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀθηναῖν» (ἀρ. 625 ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 17 Ἰουνίου 1839).—Τὸ ἔγγραφον τοῦ μουσίου Μουσταφᾶ Νουρῆ πασσᾶ πρὸς τὸν γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος Θ. Βαλλιάνον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν «Αἰῶνα» (ἀρ. 77 εἰς τὸ φύλλον τῆς 2 Ἰουλίου 1839) καὶ εἰς τὸν «Ἑλληνικὸν Ταχυδρόμον» (ἀρ. 37 εἰς τὸ φύλλον τῆς 15 Ἰουνίου 1839). Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι τὰ δύο κείμενα δὲν εἶναι ἐντελῶς ὅμοια, ἀλλὰ διάφορα εἰς τὴν ἔκφρασιν. Τὸ περιεχόμενον ὅμως εἶναι τὸ ἴδιον.—Ὁ Κοντούλης, (Ἀθηναῖς ἀριθ. 625, 17 Ἰουνίου 1839), ἀναβιβάζει τὰ λύτρα εἰς 30 χιλ. γρ.—Εἰδήσεις περὶ τοῦ πειρατικοῦ τούτου ἐπεισοδίου ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 71 φύλλον τοῦ «Αἰῶνος» (10 Ἰουνίου 1839), ὅπου δημοσιεύεται ἀνταπόκρισις ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην—λεπτομερείας δὲ περὶ τῶν γενομένων τότε συγκρούσεων καὶ ἐνεργειῶν εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀποβιβασθέντων πειρατῶν παρέχει καὶ ὁ Grisebach (Reise durch Rumelien und nach Prussa τόμ. 1 σελ. 241 κ. ἐ., 334 κ. ἐ., 336), ὀλίγας ἡμέρας φθάσας εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος μετὰ τὰ γεγονότα.—Περὶ τῆς συλλήψεως τοῦ Κ. Βενετῆ καὶ Γ. καὶ Α. Κανελιωτῶν κάμνει λόγον καὶ πληροφορία σταλεῖσα ἐκ Χαλκίδος πρὸς τὸν «Ἑλλην. Ταχυδρ.» (ἀριθ. 35, 4 Ἰουνίου 1839).

¹ Ἑλλην. Ταχυδρ. τῆς 15 Ἰουνίου 1839 ἀρ. 37.

² Ἐφημερὶς Αἰὼν ἀρ. 71 (10 Ἰουνίου 1839).

ἐπληροφορήθησαν, ὅτι ἐξωντώθησαν οἱ πειραταὶ τῶν Δαιμονονησίων.

Αὐτόπτης τοῦλάχιστον μάρτυς διηγεῖται ὅτι τὴν 21 Μαΐου 1839 κάποια κίνησις παρετηρεῖτο εἰς τὰς ὀλίγας οἰκίας τοῦ ἐπινείου τοῦ Καζαβιτιοῦ. Πολλοὶ ναῦται καὶ Θάσιοι ἦσαν συνηθροισμένοι εἰς τὴν παραλίαν πρὸ τοῦ καφενείου. Εἶχε φθάσει πρὸ ὀλίγου εἶδησις ὅτι ὁ Κανάρης προσέβαλε τοὺς πειρατάς, τοὺς ἐνίκησε καὶ τοὺς ἐξώντωσε μὲ τὴν βοήθειαν ἑνὸς ἀτμοπλοίου. Καὶ ἡ εἶδησις αὕτη εἶχε προκαλέσει τὴν πρὸ τοῦ καφενείου συνάθροισιν. Καὶ τὴν εἶδησιν ταύτην μὲ χαρὰν μεγάλην ἔμαθον οἱ ἐπιβάται καὶ τὸ πλήρωμα πλοίου, τὸ ὁποῖον εἰσῆλθε καὶ ἤραξεν ἐκεῖ κατὰ τὴν ὥραν τῆς συναθροίσεως, καὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαιναν ὁ αὐτόπτης μάρτυς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γνωρίζομεν τὰς γραφικὰς ταύτας λεπτομερείας. Οἱ πειραταὶ—ἐλέγετο μεταξὺ τῶν συνηθροισμένων—εἶχαν τρία ἢ τέσσαρα πλοῖα, περιέπεσαν δὲ ὅλοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἐκτὸς ὀλίγων, οἱ ὁποῖοι ἐρρίφθησαν εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος.

Ἐν τῇ χαρᾷ του δὲ ὁ πλοίαρχος τοῦ προσεγγίσαντος πλοίου ὡμολόγησεν ὅτι ἀπὸ πολλοῦ θὰ ἦτο εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος. Ἐπειδὴ ὅμως ἐφοβεῖτο τοὺς πειρατάς, δὲν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ πέλαγος. Εἰς τὸ ἐξῆς ὅμως—προσέθηκεν—δὲν θὰ φοβῆται. Καὶ διηγεῖτο ἐλευθέρως πλέον ἄπειρα πειρατικά ἐπεισόδια. Προσέθηκεν ἀκόμη ὅτι δύο φορές κατὰ τὸ ταξείδιόν του τοῦτο, μεταξὺ τῆς Μαρωνείας καὶ τῆς Θάσου, εἶδεν εἰς μακρὰν ἀπόστασιν ξένα πλοῖα, ἡ δὲ στενοχωρία, ἡ ὁποία τὸν κατέλαβεν, ἔφερε τοιαύτην σύγχυσιν εἰς τὸν νοῦν του, ὥστε ἐνόμισεν ὅτι τὸν κατεδίωκον. Μόλις δὲ κατώρθωσε νὰ συγκρατήσῃ τὴν ταραχὴν του¹.

Μετὰ τὴν ἐξόντωσιν τῶν πειρατῶν τούτων ἡ ἡσυχία εἰς τὸ Αἶγαῖον δὲν ἐταράχθη. Αἱ ναυτικαὶ δὲ δυνάμεις ἀπο-

¹ A. Grisebach, Reise durch Rumelien und nach Prussa τόμ.1 σελ.217.

στέλλουσαι ἀτμόπλοια, τὰ ὅποια περιεπόλουν ἐντὸς αὐτοῦ, ἐξησφάλισαν τὴν ἀπόλυτον ἐπικοινωνίαν τόσον, ὥστε μεμονωμένα πειρατικὰ δείγματα καὶ μετὰ ταῦτα δὲν φαίνεται ὅτι εἶχον σημασίαν μεγάλην¹.

Ἀλλὰ τῷ 1854 ὑπὸ τὸ πρόσχημα πολέμου καὶ ἐπαναστάσεως ἐναντίον τῆς Τουρκίας ἡ πειρατεία ἀνεφάνη καὶ πάλιν εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἡ δὲ Θάσος ἐχρησίμευσε καὶ τότε ἄσυλον καὶ καταφύγιον εἰς τοὺς πειρατάς, οἱ ὅποιοι περιεκλείσθησαν ἀπὸ πολὺ πλησίον, οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ πλοῖόν των. Μία λέμβος πειρατικὴ ἐκάη ἐντὸς ἐπινείου τῆς Θάσου, δὲν γνωρίζομεν τίνος, ὑπὸ ἀτμοπλοίου αὐστριακοῦ, τὸ δὲ πλήρωμά της ἐσώθη εἰς τὰ μεσόγεια τῆς νήσου ἢ, καλύτερα, ἐγκατεστάθη ἐπὶ ὄρους, πολὺ πλησίον τῆς Παναγίας. Ὅλοι οἱ χωρικοὶ ἐγνώριζον τὴν φωλεὰν τῶν πειρατῶν, ἀλλ' ἀπὸ ἔχθραν πρὸς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν καὶ πρὸς τοὺς Γάλλους — συμμάχους καὶ συμπράκτορας τῶν Τούρκων κατὰ τοῦ διεξαγομένου τότε Κριμαϊκοῦ πολέμου — οἱ Θάσιοι προσεποιοῦντο ἄγνοιαν, ὅταν ἐζητήθη παρ' αὐτῶν νὰ δηλώσουν τὸ καταγώγιον τῶν πειρατῶν καὶ νὰ βοηθήσουν ὥστε νὰ συλληφθοῦν οὗτοι. Οἱ πειραταὶ δὲ εἰς ἀμοιβὴν τῆς προσποιητῆς αὐτῆς ἀγνοίας ἀπεῖχον πάσης λεηλασίας τῶν γαιῶν καὶ τῶν οἰκιῶν τῶν κατοίκων.

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν ἐννέα μῆνας. Καὶ διὰ νὰ λήξῃ ἔγινεν ἀνάγκη νὰ συλληφθοῦν ὅλοι οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου τῇ βοηθείᾳ μιᾶς τουρκικῆς φρεγάτας, νὰ ὀδηγηθοῦν δὲ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τοῦ Γάλλου ἐν Καβάλλα προξένου Lafon, ὁ ὅποιος ἔδειξε πολὺ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν υπόθεσιν ταύτην.

¹ Τὸ ἔτος 1841 μερικαὶ πειρατικαὶ λέμβοι ἐτάραξαν τὰ ὕδατα, τὰ περὶ τὰς βορείους Σποράδας, πολεμικὰ δὲ ἐλληνικά, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἀτμόπλοιον Ὁθων, ἐστάλησαν πρὸς καταδίωξιν καὶ ἐκαθάρισαν τὴν θάλασσαν (Ross, Reise des Königs Otto und der Königin Amalia, τόμ. 2 σελ. 37).

Ἀφοῦ δὲ διέτριψαν οἱ πρόκριτοι τρεῖς μῆνας εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἔδαπάνησαν ἐννοεῖται ἐξ ἰδίων διὰ τὴν συντήρησίν των εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἢ ἐπιμονή των ἐκάμψθη. Ἐγγραψαν δὲ εἰς τοὺς φίλους των νὰ ὑποχωρήσουν καὶ ἠνάγκασαν οἱ Θάσιοι τοὺς πειρατὰς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν νῆσόν των καὶ νὰ καταφύγουν ἄλλοῦ. Τότε ἐπετράπη εἰς τοὺς προκρίτους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀλλ' ἦσαν σχεδὸν κατεστραμμένοι οἰκονομικῶς. Διότι ἐπλήρωναν διὰ νὰ μὴ φυλακισθοῦν, ἐπλήρωναν διὰ νὰ μὴ ἀποσταλοῦν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπλήρωναν διὰ νὰ τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Θάσον! ¹

Ἡ ὀλιγότης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου, ἡ ἀμάθειά του, κάποια ἀκόμη νωθρότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τοὺς κατοίκους, καὶ ἡ ὁποία δὲν ἔμεινεν ἀπαρατήρητος ἀπὸ τοὺς εὐρωπαίους περιηγητὰς—ἐπεσκέφθησαν δὲ τὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσαν νῆσον πολλοὶ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα—αὐτὰ ὅλα εἶναι ἐπακόλουθα καὶ τῶν ἁλλεπαλλήλων πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, αἱ ὁποῖα δὲν ἀφῆκαν ἥσυχον τὴν νῆσον ἐπὶ αἰῶνας πολλούς.

Σήμερον ἡ πειρατεία ἐξέλιπεν. Μένουν ὅμως αἱ πληγαὶ τῆς χαίνουσαι καὶ ἡ θεραπεία ἀπαιτεῖ καιρόν.

Θὰ τὸν συντομεύσῃ ὅμως—τὸ ἐλπίζομεν—ἡ ἐλευθερία, τὴν ὁποίαν εἶδεν εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ νῆσος κατόπιν παθημάτων τόσων αἰώνων.

Perrot, Mémoire σελ. 64.